

Řeholní kongregace jsou korporacemi veřejného práva, a podléhají předpisům nařízení ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. K výpovědi z nájmu stačí svolení místního představeného řádu.

Soud není oprávněn přezkoumávat, zda nařízení stavebního úřadu jest a z jakých důvodů nezbytné. S hlediska §u 3 zákona o ochraně nájemců ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. nezáleží na tom, zda stavení má býti zbořeno z důvodů bezpečnostních, či z jiných veřejných důvodů, a lhostejno, zda nařízení ono bylo vydáno z úřední moci, či na žádost vlastníka budovy.

Není porušením předpisu §u 405 c. ř. s., bylo-li se domáháno vyklizení najatých místností a v rozsudku, žalobě vyhovujícím, bylo zároveň vysloveno zrušení nájemní smlouvy.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, Rv I 1679/25.)

Konvent mnichů řehole sv. Františka Serafínského, reformát v P., domáhal se na žalovaných vyklizení místností, jež měli najaty v domě žalobcově, ježto výnosem městské rady v P. ze dne 7. listopadu 1923 a výměrem městského úřadu z 18. března 1925 bylo prý nařízeno z důvodů veřejných, zbořiti dům, v němž byly najaté místnosti. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e u z n a l p r á v e m, že se nájemní smlouva mezi stranami zrušuje a že žalovaní jsou povinni najaté místnosti vykliditi a žalobci odevzdati. O d v o l a c í s o u d n a p a d e n ý r o z s u d e k p o t v r d i l. D ů v o d y: Pokud se týče především vytýkané zmatečnosti, spatřuji ji odvolatelé v tom, že soud první stolice nezjistil a žalující strana neprokázala, že jest oprávněna vésti spory a že zástupci jejímu byla udělena právoplatně plná moc. Uplatňují tedy odvolatelé důvod zmatečnosti dle §u 477 čís. 5 a § 6, 7 c. ř. s., v obojím směru neprávem. Dle §u 5 nař. mín. pro záležitosti kultu a vyučování ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. mají duchovní řády a kongregace právo právní jednání uzavíratí a zejména, pokud toho jejich řády dopouštějí, jmění jakýmkoliv řádným způsobem nabývati. V jednáních takových kromě běžných jednání při obyčejném provozování hospodářství mají býti zastupovány svým místním představeným, který však, jsou-li podřízeni dle zřízení řádu provinciálním představeným, má prokázati, že tito k tomu svolili. Že řehole žalujícího konventu jako duchovního řádu, případně kongregace dopouští, by nabýval jmění, jest zřejmo z toho, že konvent žalující jest vlastníkem kláštera č. p. 121 a 341 v P. a jako takový ve vložce čís. 116/I. hlavní knihy města P. zapsán, což by se zajisté státi nemohlo, kdyby řehole nabývání jmění nedopouštěla. Jest tudíž žalující konvent dle §u 1 c. ř. s. k vedení procesu způsobilým, jak soud první stolice, na jehož odůvodnění se v ostatním poukazuje, správně uvedl. V tomto případě domáhá se žalující strana na žalovaných vyklizení místností v domě č. p. 341 v P. z důvodů v §u 3 zákona o ochr. náj. Nelze pochybovati, že pronájem místností, výpověď nájemní smlouvy patří k běžným jednáním při obyčejném provozování, to jest při obyčejné správě domu a není k tomu tudíž zapotřebí svolení provinciálního představeného, jak ze shora uvedeného výnosu ministerstva kultu a vyučování jest patrné, a není proto

také ani zapotřebí svolení ku podání žaloby na vyklizení, neboť i tato patří ku běžným jednáním při obyčejném provozování hospodářství. Dle shora citovaného ministeriálního nařízení zastupují duchovní řády a místní kongregace představení, v tomto případě tedy kvardián P. Silber H., nepotřebuje tedy tento zvláštní plné moci a výkazu o právoplatném usnesení, takže i výtka, že žalující konvent nebyl zastoupen svým reprezentantem a že kvardián nebyl oprávněn udělovati plnou moc, jest neodůvodněná. V rámci odvolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci uplatňuje odvolání, že nařízení stavebního úřadu v P. bylo vydáno na žádost strany žalující a nikoliv z moci úřední, že nejedná se o nařízení z důvodů bezpečnostních, že nařízení neodpovídá stavebnímu řádu pro Čechy, ježto dle předpisu stavebního řádu lze naříditi zboření stavení pouze, je-li se obávati, že stavení se sesuje, kdežto stavení, o něž tu jde, které jest zcela samostatné a má samostatné číslo domovní, není ve stavebním ohledu vadným. Z toho dovozuje odvolání, že dotčené nařízení stavebního úřadu nemůže býti podkladem pro rozsudek soudcovský, ježto nevyhovuje §u 3 zák. o ochr. náj. S tímto právním názorem odvolání nelze souhlasiti. Že výměr městského úřadu v P. ze dne 12. března 1923 týkal se budovy, o jejíž vyklizení se jedná, připouští odvolatelé konkludentně ve svých vývodech. Tímto výměrem bylo žalujícímu konventu uloženo, místnosti, jichž se v tomto stavení dosud užívá, vykliditi, stavení zbourati a odstraniti a praví se tam dále doslovně: »Toto opatření je nezbytno z ohledů veřejných, jednak proto, by docíleno bylo jednotného řešení celé fronty kláštera při ulici Františkánské, jednak proto, že nynější místnosti jsou závadny do té míry, že je nelze vedle nyní znovu zřízených přístaveb dobře ponechati, zejména pokud se týče stavebního stavu, stavů odvodních a pod.« Pronajaté stavení musí se tedy dle uvedeného výměru, tudíž z nařízení stavebního úřadu zbourati, čímž dán jest předpoklad §u 3 zák. čís. 48/25 sb. z. a n. pro zrušení smlouvy nájemní bez výpovědi. Citovaný předpis zákona neobmezuje důvod zrušení nájemní smlouvy pouze na případy, má-li stavení dle úředního příkazu býti zbouráno z důvodů bezpečnostních, nerozeznává, má-li zbourání býti provedeno z důvodu bezpečnostních, či z jiných důvodů veřejných a nerozeznává také, zdali nařízení stalo se z moci úřední, či bylo-li vyvoláno na žádost vlastníka budovy. Dle doslovu a smyslu §u 3 cit. zák. jest pro soudce jedině směrodatným, že stavební úřad zbourání stavení pronajatého právoplatně nařídil, otázka, stalo-li se toto opatření stavebního úřadu právem, či nikoliv, nespadá do úvahy soudcovské, nýbrž náleží její řešení jako otázky správní do oboru působnosti úřadů správních. První soudce tudíž právem vzal za základ svého rozhodnutí obsah výměru stavebního úřadu a nezabýval se otázkou, zda výměr ten po stránce právní jest odůvodněn čili nic, stačí, že výměr ten nabyt právní moci a že obsahuje nařízení pronajimateli, by pronajaté stavení bylo zbouráno. Právem tedy první soudce žalobě vyhověl. Dle rozsudečného nálezu pojal první soudce mimo výrok na vyklizení, jak v žalobě byl navržen, také výrok, že smlouva nájemní mezi stranami uzavřená se zrušuje, ač v žalobě za tento výrok výslovně žádáno není. Tímto postupem nepřekročil první soudce předpis §u 405 c. ř. s. Uplatňuje-li totiž žalobce zrušovací důvod §u 3

zákona o ochr. náj. a žádá za vyklizení najatých místností, domáhá se tím mlčky zrušení smlouvy nájemní, neboť obsahem této smlouvy jest dočasné, úplatné užívání nespoteřitelné věci (§ 1090 obč. zák.), kteréž užívání pomijí vyklizením, tím zaniká i poměr nájemní. Vyslovil tedy prvý soudce v napadeném výroku, čeho se žaloba mlčky domáhala.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelé uplatňují dovolací důvody podle čís. 1 (čís. 5 Šu 477) a 4 Šu 503 c. ř. s. Provádějice na prvém místě uplatněný důvod, míní, že žalující strana neprokázala, že byla aktivně legitimována ke sporu, že tak mohla učiniti jediné řádovými předpisy a stanovami, by bylo prokázáno, kdo jest oprávněn ji zastupovati. Tvrdí, že žalující strana tak neučinila, že proto nelze tento nedostatek obejítí uvedením, v odvolacím rozsudku obsaženým, že, když jest knihovní vlastnicí, je také oprávněna ku sporu. Míní, že žalující strana byla jako duchovní řád povinna předložití podle Šu 5 nařízení ministerstva kultu a vyučování ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. své řádové předpisy řečenému ministerstvu, by mohly býti uvedeny ve veřejnou známost. Míní dále, že úsudek, zda jest žalující strana legitimována, může se opíratí pouze o stanovy, a pokud tyto nebyly předloženy, že neměly nižší soudy podkladu pro rozhodnutí o aktivní legitimaci. Míní, že žalující strana nemohla býti zastoupena kvardiánem, pokud tento neprokázal svolení příslušného provinciála řádu, dále, že odvolací soud přikládá předpisu citovaného nařízení ministerského jiný význam, než kterému svědčí jeho doslov, že se totiž předpis ten vztahuje pouze na nejběžnější úkony hospodářské, a že při těchto není zapotřebí, by řád byl zastupován místním představeným, tu že postačí zákrok pouhých členů řádu, pokud však musí řád zastupovati místní představený, že je zapotřebí, aby si opatřil řádové přivolení provinciálovo. Že příslušný předpis má na mysli pouze h o s p o d á ř s k é úkony nejvšednějšího rázu, je prý patrné z toho, že se nevyžaduje, by při nich fungoval místní představený řádu, nýbrž stačí i jiný člen. V tomto případě že běží o právní jednání velkého dosahu pro řád a neobyčejně dalekosáhlých účinků majetkoprávních, totiž o výpověď z celého samostatného objektu, který hodlá zbořiti, a vystavěti nové krámy, ze kterých by mohl mimořádně těžiti. Dále spatřují týž důvod dovolací v tom, že žalující strana neprokázala, že P. Silber H. je řádovým kvardiánem konventu v P., což by se prý mohlo státi jediné biskupským potvrzením. To že se nestalo, a že také oni neuznali, že by byl P. H. oprávněným zástupcem a představeným žalujícího konventu. Posléze poukazují k tomu, že shora citované nařízení ministerské opírá se o konkordát uzavřený bývalou rakouskou monarchií s papežskou stolicí, tento konkordát že byl zrušen, a že jest proto uvážiti, jaké důsledky to mělo na příslušná nařízení ministerská. Že ostatně žalující strana musí jako každá osoba právnická o r i g i n á l n ě, to jest ze svých řádových předpisů prokázati svou způsobilost ku sporu, což se nestalo. Těmito vývody uplatněný důvod dovolací není opodstatněn. Řeholní kongregace jsou korporacemi (§ 26 obč. zák.) veřejného práva, nespádají ani pod spolkový zákon ze dne 26. listo-

padu 1852, čís. 253 ř. zák., ani pod spolkový zákon ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., naopak stanoví § 3 písm. a) tohoto zákona, že duchovní kongregace posuzovati jest podle předpisů o nich daných. Tu pak § 31 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. o úpravě zevních poměrů katolické církve odkazuje ohledně zevních poměrů klášterních společenstev v katolické církvi ku zvláštním předpisům ohledně nich vydaným. Po zrušení konkordátu je to ministerské nařízení ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. o duchovních řádech a kongregacích, které zrušením konkordátu nepozbylo platnosti a které výslovně nebylo nijakými předpisy pozdějšími zrušeno. Když se tedy odvolací soud, zkoumaj aktivní legitimaci žalující strany, jak praví dovolatelé, správně však podle §u 1 c. ř. s. její způsobilost ku sporu řídil předpisy tohoto ministerského nařízení, nepochybil po právní stránce a stačí, bude-li již tuto poukázáno ku jeho správným důvodům. Za tohoto stavu není zcela bez významu, uvádí-li odvolací soud, že žalující konvent je vlastníkem kláštera č. p. 121 a 341 v P. a že je jako takový zapsán ve vložce čís. 116/l. hlavní pozemkové knihy města P., že to by se nemohlo státi, kdyby řehole nedopouštěla nabývání jmění, neboť, mohla-li žalující strana samostatně vcházeti v platné závazky, je podle §u 1 c. ř. s. také způsobilá samostatně na soudě jako strana jednati. Podle §u 4 c. ř. s. mají zákonní zástupci takových stran, kterým schází procesní způsobilost, prokázati listinou své právo ku zastupování a v té které případnosti i snad ještě potřebné zmocnění zvláštní k vedení rozepře, pokud by obé již soudu nebylo známo, při prvním úkonu procesním, který konají před soudem. Podle §u 5 min. nařízení ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. mají duchovní řádové a kongregace právo uzavíratí právní jednání a zejména, pokud toho jejich řády dopouštějí, právo nabývati jmění řádným způsobem. V takových jednáních kromě běžných jednání obyčejného hospodaření mají býti zastupovány svým místním představeným, který — jsou-li podle řádového zřízení podrobeny provinciálním představeným — má prokázati, že provinciální představený k tomu svolil. Postrádají-li dovolatelé, že toto svolení nebylo místním představeným vykázáno, sluší poukázati k tomu, že jak odvolací soud zcela správně uvedl, v tomto případě tohoto svolení nebylo zapotřebí, poněvadž výpověď z nájemní smlouvy patří ku běžným jednáním při obyčejném provozování správy domu, poněvadž tedy nejde o věc nějaké dalekosáhlosti, jak tvrdí dovolatelé. Byla-li odvolacímu soudu osobnost kvardiána P. Silbera H-a známa, bylo-li mu známo, že je místním představeným žalující kongregace, tedy jejím reprezentantem, dovoloval mu předpis §u 4 c. ř. s., by upustil od prokazování této skutečnosti, zejména mohl se obejítí bez předložení řádových pravidel.

Dovolací soud neuznal, že se sporné věci dostalo v napadeném rozsudku právního posouzení nesprávného. Výklad, jaký dávají dovolatelé předpisu §u 3 zákona o ochraně nájemníků, že totiž jediným jeho smyslem jest, že nelze trvati na ochraně, nastane-li objektivní a všeobecnými zájmy odůvodněná nutnost rozbourati určitý dům, dával by soudům právo přezkoumávati správnost nálezu stavebního úřadu, což však je vyloučeno. Odvolací soud nemohl přezkoumávati správnost v úvahu přicházejícího nálezu, nemohl se obíratí otázkou, zdali bylo konáno ko-

misionelní ohledání budovy, nemohl zkoumati, zdali opatření stavebního úřadu jest vůbec a z jakých důvodů nezbytné. Správně uvádí odvolací soud, že zákon o ochraně nájemců neobmezuje důvodu zrušení nájemní smlouvy pouze na případy, má-li stavení býti zbořeno podle úředního příkazu z bezpečnostních důvodů, nebo z jiných veřejných důvodů, že nerozlišuje také, zdali bylo dotyčné nařízení vydáno z úřední moci, či na žádost vlastníka budovy. Neposkytuje-li zákon v takovém případě nájemníku ochranu, nemůže se nájemník dovolávat svých osobních poměrů a zájmů, ale také nemůže vytýkati, že šlo jenom o subjektivní přání vlastníka domu, by dum byl zbořen, a postaveny byly nové výnosnější krámy.

Pokud posléze spatřují dovolatelé nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud neuznal, že soud prvé stolice, vysloviv také zrušení nájemní smlouvy, ačkoliv o toto nebylo v žalobním návrhu žádáno, tím porušil zásadu §u 405 c. ř. s., sluší uvést, že ani v této příčině není podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Řečená zásada ukládá rozhodujícímu soudu, že jsa vázán při vydání rozsudku na návrhy stran, nesmí přisouditi v í c e, a nesmí přisouditi n ě c o j i n é h o, nežli bylo navrhováno. Ani o tento, ani o onen případ nejde, když bylo žádáno s uplatněním zrušovacího důvodu podle §u 3 zákona o ochraně nájemců pouze za vyklizení najatých místností, a vysloveno bylo zároveň u vyhovění tomuto návrhu nenavrhané zrušení nájemní smlouvy, neboť toto zrušení bylo obsaženo v žalobním návrhu, poněvadž vyklizení nájemních místností je v tomto případě důsledkem zrušení nájemní smlouvy. Šlo tedy jenom o právnicky správnou stylistickou úpravu žalobního žádání, kterou žalující straně nebylo přisouzeno ani více, ani něco jiného, nežli bylo navrhováno.

Čís. 5384.

Odpůrčí nárok.

Ku sprošřujícímu účinku uspokojení jiného odpůrčího nároku (§ 18 odp. ř.) jest třeba, by nárok ten byl oprávněn dle náležitostí §u 8 odp. řádu.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, R II 304/25.)

Proti žalobě Leopolda Sch-a, by darování nemovitosti dlužníkem žalobcovým žalované (otcem dceři) bylo prohlášeno vůči žalobci bezúčinným, namítla žalovaná, že na výzvu okresní záložny v U. a na její pohružku odpůrčí žalobou zaplatila záložně pohledávku za dárce nemovitosti. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, maje za to, že žalovaná vzhledem ku placení okresní záložně není již převodem nemovitosti obohacena. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Pokud se žalovaná dovolávala §§ 17, 18 ve spojení s §em 13 odp. ř., jest na ní, by dokázala, že dobrovolným uspokojením záložny uspokojila věřitele k odporu oprávněného (§ 8 odp. ř.). Nelze sice s odvolatelem souhlasiti v tom, že jedině přípustným způsobem plnění odpůrčího nároku jest plnění rozsudečné a že by